

Charlotte nővér anemónája

Ésik Sándor

Sápadt arccal, inkább fásult, mint érdeklődő szemekkel pillantott fel a lépcső aljáról. Bezártam magam mögött az ajtót, és lefelé indultam. A márványlépcsőn csak halk neszeket okoztak a lépteim. Fiala lány őrizte odalenn a kápolna bejárati ajtaját.

Fent, az utcaszinten, semmitmondó kis épület benyomását kelti Matisse Chappelle Rosarie-ja Vence külvárosában. Balra emelkedő, virágzó mediterrán cserjékkel, jobb oldalon, a járda szélétől éles szögben lejt a domboldal. Az épület mögötti pálma kontya alig ér a templom lábazatáig.

Amíg kívül végtelen a látóhatár, idebenn majdhogynem bezártság érzése vett rajtam erőt. Megálltam a lépcső alján a kis pult előtt. Az arc nem sápadt volt, inkább mészfehér, a szemeket pedig mintha korommal rajzolták volna.

– Bonne journée, Monsieur – üdvözölt illendően a kápolna bejáratának őrizője. Nem ám bonjour, és nem zs, hanem egy kicsit dzs. Közel van Olaszország. Itt, Nizza környékén a niçoise-t beszélik. Szeretem kimondani: niszooz...

– Yes, Sir – vált zökkenő nélkül, amikor érdeklődöm, tud-e angolul. A továbbiakat alig-alig értem. – No photo! – teszi rá az ujjá hegyét kamerámra. A sötét sarokban nyíló, elmosódott körvonalú ajtón túlra mutat. Annyit veszek ki a szavaiból, hogy Sir Valaki odabenn ugyancsak nem venné jó néven, amennyiben használnám a gépet.

Az ajtó másik oldalán olyan fényesség fogad, hogy néhány pillanatig hunyorognom kell. Árnyékalan, mély vízbe sűt be így a nap. Szemből és baloldaltól színes mintás üveglablakokon hasít be a délutáni napsütés. A tíz-tizenöt méternél nem hosszabb, minden építészeti blickfangot nélkülöző terem falai hófehérek. Még annál is fehérebb, természeténél fogva csillogó csempe burkolja a terem ablak nélküli jobboldalát. A domboldali építkezés miatt két falnak is ez a sorsa.

A nizzai Matisse múzeumban sokszor végignéztem a méteres makettek, amelyekben a festő vázlatokat készített a kápolna falfestményeihez. Meglepve láttam, hogy az akkor látott vázlat rajzai majdnem ugyanolyan vázlat mivoltukban láthatóak itt. A kápolna csempéire festette őket a mester.

– Bonjour, Monsieur – fordult felém az a csuklyás figura, aki a második széksorban ült. Karja az előtte lévő szék támláján pihent, fejét előredöntve hajtotta oda. Még akkor sem nézett hátra, amikor becsuktam magam mögött az ajtót, és elindultam előre. Előbb kicsit emelte fel a fejét, a csuklya alatt csak félhomály látszott, mint Anonymus városligeti szobrán. Az is lehet, hogy a szemem még nem szokott hozzá a betűző napsugárhoz, ezért nem láttam meg az arcát.

– Bonjour, Madame – fogadtam illendően üdvözlését, és nem tudtam mire vélni a „journée” elmaradását. A következő pillanatban még inkább zavarodottá váltam.

– Sir! – mondta emelt hangsúllyal. Felállt és kiegyenesedett. Így már láthatóvá vált egyházi öltözete. Arra gondoltam, érzi idegen akcentusomat, és angolra akar váltani. De nem... Látva értetlenségemet, ujját a keblére tűzött kitűzőre helyezte.

– Soeur Charlotte – olvastam megvilágosodva. Az alatta lévő sorban pedig „Dominician”. Nem Sir, hanem Soeur. Micsoda különbség. A kinti lány Sir-je is átváltott bennem. Soeur Charlotte mintha csak a lelkembe látott volna, szigorú tekintettel mondta, immár angolul: no photo! Az ő angolját viszont elég jól lehetett érteni.

– You should have written permission! – mondta engesztelhetetlenül, szinte szótagolva. Írásos engedélyt kellett volna hoznom, már nem emlékszem, kitől. A written-ben, azaz az írásos-ban úgy pergette az r-t, hogy egy kissé feszült lettem. Vitatkozzak, ne vitatkozzak? Majd lopok egy-két expozíciót, hátha nem kárhozik el a lelkem. Ville-France-sur-Mer-ben, Cocteau kápolnájában is sikerült, igaz, ott egy világi személy volt az őrző, és nyoma sem volt a szemében annyi elszánásnak, mint Soeur Charlotte-éban.

Miután tisztáztuk a szabályokat, ismét körbenéztem. Soeur Charlotte is megnyihült.

– It is written – mondtam belenyugván. Írva vagyok... Nem az engedélyem, hanem a szabály. A soeur-t is átváltottuk sister-re, és amikor erről Antonioni *Napfivér holdnővér*-ére asszociálva azt találtam mondani, moon sister, jólesően nyugtázta.

– So small – szaladt ki a számon elég meggondolatlanul, amikor a termet szemügyre vettem és ismét a szemébe néztem. Elég kicsi...

– This is a chapel – válaszolta már-már méltatlankodva. Ez csak egy kápolna. Annak meg talán nagy, gondoltam, és jobbnak láttam ejteni ezt a szót. Dzisz – ejtette ki a csak az angolok által kiejthető th-t. Ez a nő német, vontam le a következtetést. Otthon valamikori német munkaadóm váltig győzködött, hogy ez így ejtendő. A pergő written és a párizsias bonjour már érthetővé vált.

– A kék a tenger, a zöld a növények színe. A formákhoz is a helyi vegetációból vette a mintát Matisse. – Soeur Charlotte elemében volt. Én eléggé csalódott voltam magammal, meglehetősen sokára fogtam fel, hogy ő nem imádkozni jött, hanem valójában idegenvezető. Kivételes szerencsémre olyan hozzáértéssel és elkötelezettséggel, amilyenel még nem találkoztam életem során.

– A sárga pedig a nap – folytatta. – Ezzel a három színnel jeleníti meg Dél-Franciaországot, és saját világát.

Követem a beeső fény immár színessé vált oszlopait, és lassan érthetővé válik, miért nem festett színeket Matisse. A kék-sárga-zöld minták a padozat világosszürke márványán keresztül elérnek a falig, ott pedig a csempéken ismét útra kelnek. Jó szem, a domboldal, és a nyugati fekvés kínálta lehetőség. Bátor terv. Ez Matisse.

Soeur Charlotte követi a tekintetem. Kis szünetekkel, megnyújtott hangsúllyal csak szavakat ismétel.

– The seeee... The suuun... – a tengeeer, a naaap – the breaaad... Élvezi, hogy hálás befogadóra talált bennem.

Ezek a színek lehetnének meleg árnyalatúak, mégis mind hűvösek. Hidegnek nem nevezném őket, de mégis... Soeur Charlotte elmondja, hogy Matisse eleinte még pirosat is használt, de mégis ezeknél kötött ki. Aztán folytatja.

– The bread – a kenyér. Az oltár után tényleg híján van minden ornamentikának. Két szivacsos szerkezetű barna kődarab hever egymáson. Ha nem mondja, akkor is a kenyérré gondolok. Rajta egy üveglap, azon pedig valószínűtlenül karcsú gyertyatartók.

– Ideje áttérni a rajzokra – pillantok Soeur Charlotte-ra. Az oltár fölött Szent Domonkos alakja. Nagyon szikár, csak néhány vonallal odavetett figura. A múzeumban látott vázlatok után még sincs hiányérzetem, mert számtalan változat után maradt meg ez a nagyon leegyszerűsített vonalrajz.

– He has no faace – nyújtja ismét rejtelmesen a hangját Soeur Charlotte. Nincs arca. Tényleg nincs, csak egy üres kör van a kámza fölött. Szent Domonkos legendája írja, hogy neki nincs szüksége látásra. Miért, miért nem, majd utánanézek. Soeur Charlotte nem fejt ki, mert máris a Golgota képegyüttesre néz.

– It is too simple – mondom, mert kérdően néz rám. Talán nem kellett volna túl egyszerűnek neveznem, de tényleg olyan némelyik stáció, mintha egy gyermek rajzolta volna. Soeur Charlotte is a távoli falra pillant. Arra, amelyiken az ajtó nyílik, amelyen bejöttem. A nő sápadt arca nem árulja el érzelmeit.

– No photo – mondja nagyon is világi személyekre emlékeztető hangon. – Nagyon szép albumaink vannak a shopban – teszi hozzá. Ugyanoda néz, el se tudom képzelni, hogyan vette észre, hogy óvatosan irányba fordítottam a gépet. Aztán folytatja, mint a tanító néni, miután rászólt a rendetlen nebulóra.

– Are you protestant, are not you? – Nyelvlecke könyvekben építik fel ilyen szépen a kérdő mondatot.

– Yes, I am. – Mondom, és nem bánom, hogy lelepleződtem. Igen, protestáns vagyok. És ha már itt tartunk, szóvá is teszem, én tizenkét stációra emlékszem. Nem kellett volna. Az utolsó kettőnél világos a keresztről való levétel, és a mennybemenetel, és én csak a sorszámokat néztem. Soeur Charlotte magyarázatát megelőzőm, ő pedig győzedelmes arckifejezéssel bocsát meg.

Lassan elfogadom Matisse kápolniját. A szándékát megérteni ennél sokkal több beszélgetésre volna szükség Soeur Charlotte-al. A színes árnyak elvándoroltak a kenyér-oltárról, én is búcsúzom. Soeur Charlotte kinyitja előttem a kijárat ajtót a terem bejárattal szemközti oldalán.

A fényből ismét az árnyékba kerülök. Emlékszem, amíg bent beszélgettünk, mély férfihang szűrődött ki az ajtó mögül. Gazdáját most láttam meg a szuvenirbolt magas, sáncszerű fallal leválasztott kasszájánál. A falon hidegfehér csúcspénnyel megvilágított Matisse-rajzok mellett ellépkedve értem oda egy élő, mégis rajzszerű archoz. Hátravetett fejjel, kimeredt szemmel, mozdulatlanul ült a székekben. Az ő fejére is jutott egy spotlámpa. Nagy és vékony orrán

Bunch 3. – digitális fotó, 2014

átszűrődött a fény. Azt vártam volna, hogy rózsaszín lesz, legalább a cimpa belseje, de szürke volt. Egy Dalí-ábrázolásban láttam hasonlót, Don Quijotéről. Csak egy rövid másodpercet tévováztam az ijesztő helyzet feldolgozásában, és máris hosszú léptekkel indultam vissza Soeur Charlotte anyás biztonságához. Csak félútról pillantottam magam mögé. Eddig jobbra neszező, óvatos lépteimet lódobogásnak hallottam. Don Quijote meg se moccant. Ebben a pillanatban azonban, mint egy marionett figura, a sánc mögül felpattant egy mosolygós arc. Egy sötétbőrű, kövér, göndör nő.

– Bonne journéé, Monsieur – köszöntött vidáman mattfekete holdvilág képével. Fázni kezdtem. Teljesen Sancho Panza, néztem meg együtt a két embert. Női Sancho Panza, ugyan – állítottam meg magam. A nő nagyon hamar megértette, miért nézek halálra váltan. Egy szemcseppentő üvegcskét tett le nagy csattanással a pultra. Elmagyarázta, hogy most cseppentett Don Quijoténak, és leejtette. A fickó némán rázkódott a nevetéstől, de nem mozdulhatott.

A lármára, vagy pedig azért, mert úgy érezte, el kell még mondania valamit, benézett Soeur Charlotte.

– I did not mentioned the story of the candlesticks – vagyishogy nem említette a gyertyatartók történetét. A stick-et st-vel mondja, tértem magamhoz az ijedtségből. Német! Vagy inkább cseh, mint az egykori amerikai külügyminiszter, Madeleine Albright. Az beszél ilyen szótagolva angolul. Aztán újabb rejtély. Soeur Charlotte egy hosszú szálú piros rózsabimbóval integetett az orrom előtt. Művirág. Láttam korábban is, ott volt az oltár tövében.

– Is this your rose? – kérdeztem.

– This is not mine, and not rose. This is is an anemona.

Nem rózsza, nem az övé. Anemóna, vagyis szellőrózsza. Odatette a gyertyatartók mellé. Igen, erről a provençe-i virágszárlól mintázta a művész a karcsú kegytárgyakat. Aranyban villogott a testük, és az ablakok három színe szivárvánnyá bomlott rajtuk. Mintha lángnyelvek nyaldosták volna őket. Még olyan bordó is volt köztük, mint az anemóna virága. Soeur Charlotte örömmel szorította a művirág fakó szárát. Ólomszürke arcának szeme alja ugyanolyan mélypirossá vált a boldogságtól.

A shopból ekkor bejött a néger asszonyosság, és könnyes szemmel követte Don Quijote. A zárás órájára emlékeztették Soeur Charlotte-ot. A nővér hátat fordított, amikor beléptek. Elérkezettnek láttam az időt egy kép elkészítéséhez, ám ekkor, mintegy varázsütésre, megjelent a bejáratot őrző leány.

– No photo, Sir – kiáltotta, és magasra emelte a kezét.